

	Центральнoукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		<i>Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі</i>			
		<i>Нормативний компонент</i>			
Галузь знань	08 Право				
Спеціальність	081 Право				
Освітня програма	Право				
Рівень вищої освіти	Освітньо-науковий				
Форма навчання	Денна/ заочна				
Курс	<i>Другий</i>				
Семестр	<i>Третій</i>				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90	
	Лекційні			14/14	
	Практичні/семінарські			14/14	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			62/62	
Семестровий контроль	<i>Екзамен</i>				
Викладач	<i>Рябовол Лілія Тарасівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності</i>				
Контактна інформація	lryabovol8@gmail.com l.t.riabovol@cuspu.edu.ua				
Кафедра	<i>Права та правоохоронної діяльності</i>				
Факультет	<i>Історії, бізнес-освіти та права</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>Курс «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» забезпечує підготовку аспірантів, сприяє їх професійному формуванню й зростанню як майбутніх викладачів юридичних дисциплін у вищій школі. Програму побудовано з урахуванням знань, які вони отримали з педагогіки вищої школи, психології, галузевого права та законодавства. У процесі навчання передбачено застосування різноманітних методів та форм його організації, зокрема: лекцій, семінарських занять, виконання практичних завдань, написання рефератів тощо.</p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p><i>Метою курсу є формування в аспірантів системи знань про організацію процесу навчання юридичних дисциплін у вищій школі, розвиток у них професійно-методичної компетентності викладача юридичних дисциплін.</i></p> <p>У результаті вивчення курсу аспірант буде: 1) <i>знати</i>: мету та завдання вищої юридичної освіти; зміст юридичних дисциплін, які вивчаються у вищій школі; традиційні та інноваційні (активні, інтерактивні тощо) методи і технології навчання; основні форми навчання юридичних дисциплін: лекція, семінар, практичне заняття, консультація, колоквиум, залік, екзамен; мету, завдання та принципи контролю, види і форми оцінювання, рівні навчальних досягнень студентів; особливості кредитно-модульної системи навчання й оцінювання; принципи, завдання та форми правовиховної роботи у позааудиторний час; специфіку підходів до вивчення правознавства та методики його</p>				

	<p>викладання у вищій школі за межами України; 2) <i>вміти</i>: визначити мету навчання, цілі та завдання конкретного заняття (лекційного, семінарського, практичного тощо); добирати зміст, необхідний і достатній для досягнення конкретної мети та виконання завдань; використовувати методи та прийоми навчання, виходячи з дидактичної мети та змісту навчального матеріалу; обирати форму навчального заняття, виходячи з дидактичної мети та змісту навчального матеріалу, обґрунтовувати свій вибір; складати розгорнутий план-конспект лекції, методичні рекомендації до семінарського заняття, самостійної роботи тощо; застосовувати технології засвоєння правових знань та формування правових понять і категорій права; застосовувати різноманітні види і форми контролю, перевірки та оцінювання у процесі вивчення юридичних дисциплін, розробляти рівневі тестові завдання, питання до термінологічного диктанту тощо; реалізувати індивідуальний та диференційований підходи у навчанні, оптимально поєднувати індивідуальні, групові, парні, фронтальні форми навчання і контролю; проводити різні форми правовиховної позааудиторної роботи; проводити наукові дослідження, розробляти окремі науково-методичні проблеми вищої юридичної освіти.</p>
<p>Компетентності</p>	<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі спеціальні компетентності (СК):</i></p> <p>СК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми у галузі адміністративного права та досліджувати/ розв'язувати їх з урахуванням сучасних адміністративно-правових концепцій і доктрин, розширювати і переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику.</p> <p>СК4. Здатність проводити аналіз та інтерпретувати наявні наукові результати з подальшим використанням для вирішення завдань наукового дослідження, у професійній діяльності.</p> <p>СК5. Здатність використовувати набуті теоретичні знання про наукові теорії, концепції та доктрини, а також практичні уміння і навички при проведенні наукового дослідження, у професійній діяльності.</p> <p>СК6. Здатність використовувати міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти, судову практику, прецедентну практику ЄСПЛ у процесі проведення наукового дослідження, у професійній діяльності.</p> <p>СК8. Здатність дотримуватися вимог академічної та професійної доброчесності.</p> <p>СК 9. Здатність комунікувати з питань, що складають сферу наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому.</p> <p>СК11. Здатність організовувати/забезпечувати викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:</i></p> <p>ПРН 4. Знати актуальні концепції і доктринальні положення адміністративного права, адміністративно-деліктного права, засади діяльності органів публічної влади, публічного адміністрування.</p> <p>ПРН 5. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення</p>

шляхів її розв'язання.

ПРН 7. Проводити аналіз нормативно-правових актів, надавати рекомендації щодо їх удосконалення, розробляти проекти нормативно-правових актів при проведенні наукового дослідження, у професійній діяльності.

ПРН 8. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань дослідження, професійної діяльності.

ПРН 9. Використовувати сучасні програмні продукти у сфері правничих технологій, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН 12. Знати та доцільно/професійно використовувати категоріально-понятійний апарат сучасної юридичної науки.

ПРН 13. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання про предмет дослідження, а також міждисциплінарні знання, для належного обґрунтування й переконливого аргументування власної наукової позиції.

ПРН 14. Організовувати викладання юридичних дисциплін у різних формах – проводити лекційні, семінарські/практичні заняття, консультації.

ПРН 15. Використовувати методи проблемного навчання, інтерактивні, проектні, інформаційно-комунікативні технології для ефективної організації викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти.

ПРН 16. Застосовувати різні/доцільні форми й методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з юридичних дисциплін (усне опитування, тестування, контрольні роботи, есе тощо).

ПРН 17. Критично оцінювати особисті досягнення у науковій, професійній, педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН 19. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Зміст дисципліни

Змістовний модуль 1. Тема 1. «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як наука і навчальна дисципліна. «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як наука. «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як навчальна дисципліна: поняття, об'єкт, предмет, мета та завдання. Місце і роль «Методики викладання юридичних дисциплін у вищій школі» у системі підготовки магістра права. Зв'язки курсу з юридичними та педагогічними (психолого-педагогічними) дисциплінами. Сучасні підходи до організації юридичної освіти: особистісно зорієнтований, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний. Принципи викладання юридичних дисциплін у вищій школі.
Тема 2. Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Система вищої юридичної освіти як сукупність компонентів, які перебувають у складних системотвірних зв'язках і взаємодії між собою та з оточуючим середовищем у широкому та вузькому розуміннях. Структура системи вищої юридичної освіти у широкому розумінні. Компоненти структури системи вищої юридичної освіти у вузькому розумінні: суб'єкт-суб'єктний, цільовий, змістовий, організаційно-технологічний, контрольно-результативний. Зовнішні чинники системи вищої юридичної освіти: соціально-економічний та соціокультурний, науковий, політико-правовий,

освітньо-педагогічний, історичний, євроінтеграційний. *Тема 3. Генеза вищої юридичної освіти в Україні.* Політико-ідеологічні, нормативно-правові і теоретико-методичні передумови формування сучасної системи вищої юридичної освіти. *Тема 4. Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі.* Професійна компетентність викладача юридичних дисциплін у вищій школі. Професіограма сучасного викладача правознавства. Нормативне регулювання його діяльності. Навчальний план. Робочий навчальний план. Навчальна програма. Робоча програма з дисципліни. Навчальна та методична література. Види діяльності викладача юридичних дисциплін у вищій школі: навчальна, методична, науково-дослідницька (у т. ч. науково-методична), організаційна (навчально-організаційна). Планування і нормування праці викладача у вищій школі. *Тема 5. Мета і завдання юридичної освіти у вищій школі.* Проблеми цілевизначення сучасної мети юридичної освіти у вищій школі. Суспільне замовлення як основа цілевизначення. Мета вищої юридичної освіти як створення оптимальних психолого-педагогічних умов для розвитку інтелектуальної, діяльнісної (соціально-діялісно-професійної) та духовно-ціннісної сфер особистості студента у процесі навчання правознавства у вищій школі. Правовий світогляд, правове мислення, правова свідомість та правова культура як складники мети вищої юридичної освіти. Професійна компетентність юриста (правника) (професійна, професійно-правова компетентність, компетентність професійного юриста) як мета і кінцевий результат навчання юридичних дисциплін у вищій школі.

Змістовий модуль 2. Тема 6. Зміст вищої юридичної освіти як сукупність юридичних навчальних дисциплін/курсів. Поняття змісту вищої юридичної освіти як сукупності юридичних предметів/ курсів. Юридична наука як основа для структурування змісту вищої юридичної освіти. Підходи до структурування змісту юридичної освіти у вищій школі. Нормативні юридичні дисципліни та дисципліни за вибором як елементи навчального плану підготовки юриста. Загальна характеристика змісту основних юридичних дисциплін, які вивчаються у вищій школі. *Тема 7. Зміст вищої юридичної освіти в структурно-функціональній площині.* Зміст вищої юридичної освіти: поняття та структура. Правове знання, способи діяльності за зразком та досвід їх здійснення, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення як елементи змісту шкільної правової освіти. Навчальна дисципліна як форма відображення та засіб розкриття змісту вищої юридичної освіти. Рівні опанування змісту вищої юридичної освіти та засвоєння навчального правознавчого матеріалу: емпіричний і теоретичний. Поняття як основний елемент теоретичного компоненту змісту вищої юридичної освіти. Класифікація правових понять в юридичних курсах. Характеристика та особливості понятійного апарату правознавства у вищій школі. *Тема 8. Засвоєння теоретичного правознавчого матеріалу. Формування правових понять.* Загальна характеристика процесу засвоєння теоретичного матеріалу. Етапи пізнання об'єктивної дійсності в процесі навчання (сприймання, осмислення та розуміння, узагальнення, закріплення, застосування на практиці) як основа засвоєння

навчального матеріалу. Основні етапи формування правових понять. *Тема 9. Форми навчання юридичних дисциплін у вищій школі.* Лекція як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття та класифікація. Структура лекцій. Методично-дидактичні умови й особливості її організації та проведення з урахуванням виду та структури. Підготовка викладача до лекції: поняття, значення, етапи, вимоги, аналіз (самоаналіз). Семінарське заняття як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: методично-дидактичні умови й особливості його організації та проведення. Практичне заняття як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Самостійна робота як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття, значення, види. Консультація як форма навчання юридичних дисциплін. Види консультацій та доцільність їх проведення. Дистанційне навчання юридичних дисциплін. *Тема 10. Методи і технології навчання юридичних дисциплін у вищій школі.* Метод навчання юридичних дисциплін: поняття та класифікація. Словесні методи навчання юридичних дисциплін. Методично-дидактичні умови проведення пояснення, бесіди, лекції. Робота з джерелами правової інформації як словесний метод навчання. Методичні прийоми роботи з джерелами правової інформації. Методика роботи з нормативно-правовими актами. Наочні та практичні методи навчання юридичних дисциплін. Організація проблемного навчання під час вивчення юридичних дисциплін у вищій школі. Імітаційні технології навчання: поняття та види. Неігрові імітаційні технології. Методика кейсів. Ігрові імітаційні технології. Форми ігрового навчання правознавства: дидактична гра (рольова, ділова); ігрова ситуація; ігровий прийом (технології колективно-групового навчання). Інтерактивні технології навчання. Методика організації та проведення дискусії. Методична система навчання юридичних дисциплін з використанням ІКТ. Технологія проектного навчання. Модульно-рейтингова технологія навчання правознавства у вищій школі. *Тема 11. Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі.* Контроль: поняття, сутність, значення. Перевірка, оцінювання та результати (оцінка й облік) як складники контролю. Принципи, завдання та функції контролю навчальних досягнень студентів. Суб'єкти, мета і об'єкти контролю. Рівні та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з правознавства. Види контролю за метою та місцем (етапом) у процесі навчання: попередній, поточний, періодичний, тематичний (модульний), підсумковий, заключний. Методично-дидактичні умови організації та проведення різних видів контролю. Особливості організації та проведення модульного контролю. Види контролю за способом передачі, відтворення) інформації: усний, письмовий. Види контролю за способом контролю: індивідуальний, фронтальний, парний, груповий. Види контролю за суб'єктом: зовнішній, взаємоконтроль, самоконтроль. Усне опитування: поняття та види (індивідуальне і фронтальне). Письмова форма контролю: поняття та види. Тестування як форма контролю навчальних досягнень студентів з правознавства.

Змістовий модуль 3. *Тема 12. Методика викладання окремих юридичних дисциплін/тем у вищій школі. Тема 13. Завдання, особливості та форми позааудиторної навчально-виховної*

роботи з правознавства у вищій школі. Тема 14. Особливості організації навчання юридичних дисциплін у вищій школі за межами України.

Критерії оцінювання роботи студентів

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, підсумкового контролю (максимум 60 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав аспірант на екзамені (максимум 40 балів).

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень аспіранта (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, а також контролю засвоєння матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання тощо.

Форми участі аспіранта у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання; усна доповідь; доповнення, запитання до того, хто відповідає; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; аналіз законодавства та монографічної літератури; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо); самостійне опрацювання тем; підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критерії оцінювання	
Усних відповідей:	Письмових завдань:
- повнота розкриття питання; - логіка викладання, культура мови; - емоційність та переконаність; - використання основної та додаткової літератури; - посилання на норми чинного законодавства; - логіка викладу, вміння аналізувати, робити висновки, узагальнювати, порівнювати;	- повнота розкриття питання; - цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; - акуратність оформлення письмової роботи.

Види робіт	Бали
Виступ семінарському занятті	до 5 балів
Доповнення до відповідей інших аспірантів на семінарському занятті	до 3-х балів
Контрольна робота з теми/питання	до 5 балів
Виконання завдання самостійної роботи (з урахуванням якості і повноти виконання)	до 5 балів

Розподіл балів

які отримують аспіранти з навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі»

Поточний контроль, самостійна робота			Екзаме н	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3		
T1 – T5	T6 – T11	T12 – T14	40	100
20	30	10		

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Підсумковий контроль

З навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних

дисциплін у вищій школі» як форма підсумкового семестрового контролю передбачено екзамен.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

Політика курсу

Вимоги викладача: обов'язкове відвідування навчальних занять (лекційних, семінарських); активність аспіранта під час семінарських занять; своєчасне та якісне виконання усіх завдань, у тому числі завдань самостійної роботи.

Не допускається: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять, за винятком використання їх з навчальної метою з дозволу викладача; списування, плагіат.

Інформаційне забезпечення

Література для вивчення дисципліни

Основна:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Андрусишин Б. І., Гуз А. М. Методика викладання правознавства у вищому навчальному закладі : посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. 241 с.
3. Лякішева А. В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.
4. Методика підготовки та проведення лекцій з правових дисциплін: метод. рекомендації; за ред. М. Моїсєєвої. К., 2010. 44 с.
5. Можайкіна О. С. Методичні основи викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах : Навчальний посібник. Луцьк: СПД Галяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф»™, 2019. 174 с.
6. Чужикова В. Г., Ковальчук Г. О. Методика викладання права. Кейси для юристів: [навч. посіб.]. К. : КНЕУ, 2011. 270 с.
7. Юридична дидактика: посібник із викладання права та юридичних дисциплін / В. С. Бігун, А. О. Галай, Н. М. [та ін.]; за ред. Р. О. Стефанчука. К. : СПД Осип'юк В. Д., 2009. 191 с.

Інформаційні ресурси:

Аспірант України. URL: <http://www.aspirant.com.ua>.

Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://www.gutb/ u-t/org/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.

Національна парламентська бібліотека. URL: <http://www.uplu.kiev.ua/>.

Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького. URL: <http://www.ognb.odessa.ua>.

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.
URL: [http:// korolenko/ kharkov.](http://korolenko/kharkov)
[https://stud.com.ua.](https://stud.com.ua)

Матеріально-
технічне забезпечення

*Аудиторія теоретичного навчання, навчальні стенди,
проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література,
презентаційні матеріали*